

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA

Nr i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń potrafi:				
Dział 1. Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach					
1. Istota udzielania pierwszej pomocy	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić zasady zachowania się ratujących (świadków zdarzenia) w miejscu wypadku. 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnić znaczenie udzielania pierwszej pomocy; omówić zasady zabezpieczenia miejsca wypadku. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić znaczenie podejmowania działań z zakresu udzielania pierwszej pomocy przez świadka zdarzenia; podać przykłady zagrożeń w środowisku domowym, ulicznym, wodnym, w przestrzeniach podziemnych, w lasach. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić rolę świadka zdarzenia w pierwszej pomocy; ocenić zachowanie się świadków zdarzenia (ratujących) na miejscu wypadku.
2. Łańcuch ratunkowy – nie masz prawa go zerwać	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznać osobę w stanie zagrożenia życia; unikać narażania własnego zdrowia na niebezpieczeństwo; ocenić własne możliwości; wezwać odpowiednią pomoc. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić zasady postępowania bezpiecznego dla ratownika; wyjaśnić zasady bezpiecznego postępowania w rejonie wypadku; 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznać stopień zagrożenia osoby poszkodowanej; podać przykład aplikacji na telefon komórkowy wspierającej udzielanie pierwszej pomocy; wskazać sposoby zabezpieczenia się przed 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić pojęcie „stan zagrożenia życia”; rozpoznać potencjalne źródła zagrożeń w kontakcie z poszkodowanym. 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnić, że prawidłowe wezwanie pomocy może mieć istotne znaczenie dla ratowania życia poszkodowanych; scharakteryzować poszczególne ogniwa

AUTOR: Bogusława Breitkopf

			zakażeniem w kontakcie z krwią i płynami ustrojowymi, stosowania uniwersalnych środków ochrony osobistej.		łańcucha ratunkowego; <ul style="list-style-type: none"> wskazać przyczyny i okoliczności prowadzące do szybkiego pogorszenie stanu zdrowia lub zagrożenia życia.
3. Ocena stanu poszkodowanych	<ul style="list-style-type: none"> ocenić przytomność poszkodowanego; ocenić czynność oddychania u osoby nieprzytomnej (trzema zmysłami, przez okres do 10 sekund); udrożnić drogi oddechowe rękoczynem czoło–żuchwa; systematycznie ponawiać ocenę oddychania u osoby nieprzytomnej; wzwać odpowiednią pomoc. 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznać u osoby stan zagrożenia życia; wyjaśnić mechanizm niedrożności dróg oddechowych u osoby nieprzytomnej; postępować według poznanego schematu ratunkowego. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić zasady postępowania bezpiecznego dla ratownika; odwrócić na plecy poszkodowanego leżącego na brzuchu, gdy zachodzi taka konieczność; rozpoznać stopień zagrożenia osoby poszkodowanej. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić objawy utraty przytomności; wyjaśnić zasady bezpiecznego postępowania w rejonie wypadku; podać przykłady zagrożeń w środowisku domowym, ulicznym, wodnym, w przestrzeniach podziemnych, w lasach. 	<ul style="list-style-type: none"> dowieść konieczności udzielania pierwszej pomocy w przypadku zaburzeń czynności życiowych wyjaśnić rolę układu nerwowego, układu krwionośnego i układu oddechowego w utrzymywaniu podstawowych funkcji życiowych.
4. Postępowanie	<ul style="list-style-type: none"> ocenić przytomność 	<ul style="list-style-type: none"> postępować według 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić mechanizm 	<ul style="list-style-type: none"> wykazać związek 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić rolę układu

AUTOR: Bogusława Breitkopf

<p>podczas utraty przytomności i zasłabnięć</p>	<p>poszkodowanego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • udrożnić drogi oddechowe rękoścym czoło–żuchwa; • ocenić czynność oddychania u osoby nieprzytomnej (trzema zmysłami, przez okres do 10 sekund); • systematycznie ponawiać ocenę oddychania u osoby nieprzytomnej; • ułożyć osobę nieprzytomną w pozycji bezpiecznej; • wezwać odpowiednią pomoc. 	<p>poznane schematu ratunkowego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • udzielić pomocy osobie omdlałej; • wymienić zagrożenia dla osoby nieprzytomnej. 	<p>niedrożności dróg oddechowych u osoby nieprzytomnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić zasady postępowania bezpiecznego dla ratownika. 	<p>między utratą przytomności a zagrożeniem życia;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny i objawy nagłych zasłabnięć i utraty przytomności. 	<p>nerwowego, układu krwionośnego i układu oddechowego w utrzymywaniu podstawowych funkcji życiowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić zasady postępowania z osobą nieprzytomną.
<p>5. Pierwsza pomoc w zaburzeniach oddychania i krążenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać czynności życiowe poszkodowanego lub ich brak; • postępować według poznane schematu ratowniczego; • wykonać na manekinie uciski klatki piersiowej; 	<ul style="list-style-type: none"> • wykonać na manekinie uciski klatki piersiowej i oddech zastępczy, samodzielnie i we współpracy z drugą osobą. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić najczęstsze przyczyny zaburzeń czynności życiowych poszkodowanego; • omówić uniwersalny algorytm w nagłym zatrzymaniu krążenia; • wyjaśnić pojęcie „nagłe zatrzymanie krążenia”. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać zastosowanie automatycznego defibrylatora zewnętrznego (AED); • wykazać wpływ zastosowania AED na zwiększenie skuteczności akcji resuscytacyjnej; 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić konieczność udzielania pierwszej pomocy w przypadku zaburzeń czynności życiowych poszkodowanego; • wymienić warunki i czynniki

	<ul style="list-style-type: none"> • wezwać odpowiednią pomoc. 			<ul style="list-style-type: none"> • wymienić oznaki nagłego zatrzymania krążenia. 	zapewniające resuscytację wysokiej jakości.
6. Ciała obce w organizmie	<ul style="list-style-type: none"> • wykonać na manekinie rękoczynny ratunkowy w przypadku zadławienia; • wezwać odpowiednią pomoc. 	<ul style="list-style-type: none"> • zastosować poznany schemat ratunkowy; • wymienić przykłady działań zapobiegających zadławieniu u małych dzieci. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcie i mechanizm zadławienia; • postępować według poznanego schematu ratunkowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić schemat postępowania w przypadku zadławienia. 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić konieczność udzielania pierwszej pomocy w przypadku zakrztuszenia lub zadławienia.
7. Pierwsza pomoc w zranieniach, skaleczeniach i ranach	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić środki stanowiące wyposażenie apteczki pierwszej pomocy; • wyjaśnić zastosowanie poszczególnych materiałów opatrunkowych; • wykonać opatrunek osłaniający na ranę w obrębie kończyny; • posługiwać się chustą trójkątną podczas opatrywania ran i unieruchamiania kończyn; 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić przedmioty, jakie powinny znaleźć się w apteczce domowej; • opatrzyć rany kończyn chustą trójkątną; • zastosować podstawowe zasady opatrywania ran; • zastosować właściwe opatrunki w zależności od rodzaju urazu i umiejscowienia rany. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić przedmioty, jakie powinny się znaleźć w apteczce przygotowanej na wyprawę turystyczną; • omówić zasady pierwszej pomocy w urazach kończyn; • wymienić przedmioty, jakie powinny się znaleźć w apteczce samochodowej; • wykonać opatrunek osłaniający na ranę głowy, szyi, twarzy, klatki piersiowej i jamy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcie rany; • wskazać zależność między sposobem opatrzenia rany a jej gojeniem się; • zaplanować wyposażenie apteczki dla kilkusobowej grupy na wyprawę turystyczną w zależności od pory roku. 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić konieczność opatrywania ran; • rozpoznać stopień zagrożenia osoby poszkodowanej i wyjaśnić zasady bezpiecznego postępowania w rejonie wypadku.

	<ul style="list-style-type: none"> • bezpiecznie zdjąć rękawiczki ochronne; • wezwać odpowiednią pomoc. 		brzuszej.		
8. Tamowanie krwotoków	<ul style="list-style-type: none"> • wykonać opatrunek uciskowy; • zatamować krwotok za pomocą opatrunku; • wezwać odpowiednią pomoc; • bezpiecznie zdjąć rękawiczki ochronne. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak rozpoznać krwotok zewnętrzny; • opisać opatrunek uciskowy. 	<ul style="list-style-type: none"> • ułożyć poszkodowanego w odpowiedniej pozycji, w zależności od umiejscowienia urazu. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcia: „rana”, „krwotok”; • wyjaśnić, dlaczego silny krwotok zagraża życiu. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić zagrożenie związane z silnym krwotokiem; • rozpoznać stopień zagrożenia osoby poszkodowanej i wyjaśnić zasady bezpiecznego postępowania w rejonie wypadku.
9. Urazy kości i uszkodzenia stawów	<ul style="list-style-type: none"> • zastosować unieruchomienie obłożeniowe; • wezwać odpowiednią pomoc. 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować zasady unieruchamiania doraźnego kości i stawów. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystać podręczne środki do unieruchomienia urazu. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcie „złamanie”; • wymienić przyczyny urazów kostno-stawowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić przykłady zapobiegania urazom w sporcie, w domu, w pracy.
10. Wpływ wysokiej temperatury na organizm człowieka	<ul style="list-style-type: none"> • zademonstrować metodę chłodzenia w przypadku oparzenia kończyny; • wezwać odpowiednią pomoc. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polega udzielanie pierwszej pomocy w oparzeniach; • wymienić przykłady zapobiegania oparzeniom, ze szczególnym 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować stopnie oparzeń termicznych; • omówić zasady postępowania w przypadku oparzenia termicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić skutki działania wysokiej temperatury na organizm człowieka; • wyjaśnić pojęcie „oparzenie”. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych

		uwzględnieniem środowiska domowego i małych dzieci.			podczas lekcji.
11. Wpływ niskiej temperatury na organizm człowieka	<ul style="list-style-type: none"> • udzielić pomocy w przypadku odmrożenia miejscowego; • wezwać odpowiednią pomoc. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polega udzielanie pierwszej pomocy w odmrożeniach. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić zasady postępowania w przypadku odmrożenia miejscowego; • wyjaśnić pojęcia: „odmrożenie”, „wychłodzenie”. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas lekcji. 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować stopnie odmrożeń; • omówić skutki działania niskiej temperatury na organizm człowieka.
12. Postępowanie w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać stan poszkodowanego, sprawdzić czynności życiowe; • wymienić zagrożenia dla osoby nieprzytomnej; • wezwać odpowiednią pomoc. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać u osoby stan zagrożenia życia; • przedstawić metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas lekcji. 	<ul style="list-style-type: none"> • udzielić pomocy osobie porażonej prądem; • omówić zasady postępowania w zależności od sytuacji urazowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady zagrożeń w środowisku domowym, ulicznym, wodnym, w przestrzeniach podziemnych, w lasach; • wyjaśnić, jak należy udzielać pomocy podczas kąpieli, załamania lodu, porażenia prądem. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać stopień zagrożenia osoby poszkodowanej i wyjaśnić zasady bezpiecznego postępowania w rejonie wypadku.

Dział 2. Edukacja zdrowotna

13. Zdrowie i czynniki je warunkujące	<ul style="list-style-type: none"> wymienić zachowania, które sprzyjają zdrowiu (prozdrowotne) oraz zagrażają zdrowiu, a także wskazać te, które szczególnie często występują wśród nastolatków. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić własne zachowania związane ze zdrowiem. 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnić czynniki środowiskowe i społeczne (korzystne i szkodliwe), na które człowiek może mieć wpływ, od takich, na które nie może mieć wpływu; wyjaśnić wpływ stresu na zdrowie. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić krótkoterminowe i długoterminowe skutki zachowań sprzyjających (prozdrowotnych) i zagrażających zdrowiu; wyjaśnić zależności między zdrowiem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym i społecznym. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić rzetelne źródła informacji o zdrowiu, chorobach, świadczeniach i usługach zdrowotnych.
14. Komunikacja interpersonalna	<ul style="list-style-type: none"> dobrać i zademonstrować umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla zdrowia i bezpieczeństwa (odmowa). 	<ul style="list-style-type: none"> dobrać i zademonstrować umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla zdrowia i bezpieczeństwa (odmowa, zachowania asertywne, negocjowanie). 	<ul style="list-style-type: none"> ustalić indywidualny plan działania uwzględniający rozwój umiejętności komunikacji interpersonalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> ustalić, co sam może zrobić, aby stworzyć warunki środowiskowe i społeczne, które są korzystne dla zdrowia, a także służące rozwojowi komunikacji interpersonalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> zaplanować rozwój umiejętności komunikacji interpersonalnej, uwzględniającej zachowania asertywne oraz negocjacje.
Dział 3. Bezpieczeństwo państwa					
15. Bezpieczne państwo	<ul style="list-style-type: none"> wymienić składniki bezpieczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, co rozumie przez 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić i scharakteryzować 	<ul style="list-style-type: none"> określić istotę problemu 	<ul style="list-style-type: none"> podjąć dyskusję na temat

	państwa.	pojęcie „bezpieczne państwo”.	podstawowe pojęcia związane z bezpieczeństwem państwa.	bezpieczeństwa.	bezpieczeństwa państwa.
16. Polska a bezpieczeństwo międzynarodowe	<ul style="list-style-type: none"> orientować się w geopolitycznych uwarunkowaniach bezpieczeństwa, wynikających z położenia Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić czynniki mające wpływ na bezpieczeństwo Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić organizacje międzynarodowe i przedstawić ich rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić filary współczesnego bezpieczeństwa Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić rolę organizacji międzynarodowych w zapewnieniu bezpieczeństwa Polski.
Dział 4. Działania w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń					
17. Ostrzeganie i alarmowanie ludności o zagrożeniach	<ul style="list-style-type: none"> rozróżnić poszczególne sygnały alarmowe i środki alarmowe; omówić zasady właściwego zachowania się w razie uruchomienia sygnałów alarmowych; zachować się po ogłoszeniu alarmu w szkole. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić sposób zachowania się uczniów po usłyszeniu sygnału alarmu; wskazać drogi ewakuacji w szkole. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić rodzaje alarmów; wymienić zasady ostrzegania ludności o zagrożeniach; wyjaśnić zasady zachowania się ludności po usłyszeniu sygnału alarmowego. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić rolę różnych służb i innych podmiotów; uzasadnić znaczenie bezwzględnego stosowania się do zaleceń służb i innych podmiotów; omówić rodzaje alarmów. 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnić znaczenie bezwzględnego stosowania się do zaleceń służb i innych podmiotów; uzasadnić przydatność znajomości sygnałów alarmowych.
18. Zagrożenia powodziowe	<ul style="list-style-type: none"> wymienić przykłady zagrożeń związanych z wystąpieniem powodzi; podać zasady 	<ul style="list-style-type: none"> omówić znaczenie kolorów stosowanych w ratownictwie powodziowym. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić rolę różnych służb i innych podmiotów w sytuacji wystąpienia powodzi. 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnić znaczenie bezwzględnego stosowania się do zaleceń służb ratowniczych. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego na terenach powodziowych należy przeciwdziałać panice.

AUTOR: Bogusława Breitkopf

	postępowania w razie zagrożenia powodzą.				
19. Zagrożenia pożarowe	<ul style="list-style-type: none"> •scharakteryzować zagrożenia pożarowe w domu, szkole i najbliższej okolicy; •rozpoznać i prawidłowo zareagować na sygnał alarmu o pożarze w szkole. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić zasady zachowania się podczas pożarów; • omówić rolę różnych służb i innych podmiotów w sytuacji zagrożeń cywilizacyjnych; • uzasadnić znaczenie bezwzględnego stosowania się do zaleceń służb ratunkowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać w szkole miejsca szczególnie zagrożone wystąpieniem pożaru i uzasadnić swój wybór. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić najczęstsze przyczyny powstawania pożarów; • uzasadnić celowość przestrzegania zasad ochrony przeciwpożarowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić potrzebę przeciwdziałania panice; • planować postępowanie uczniów po usłyszeniu sygnału o pożarze.
20. Zagrożenia związane z działalnością człowieka	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić przykłady nadzwyczajnych zagrożeń wywołanych przez człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić znaczenie bezwzględnego stosowania się do zaleceń służb ratunkowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić zasady zachowania się podczas wypadków i katastrof komunikacyjnych, technicznych i innych. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać rodzaje zagrożeń związanych z działalnością człowieka; • omówić rolę różnych służb i innych podmiotów w sytuacji zagrożeń cywilizacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić potrzebę przeciwdziałania panice.
21. Zagrożenia wywołane substancjami	<ul style="list-style-type: none"> •wymienić przykłady zagrożeń środowiskowych; 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać zasady postępowania w razie uwolnienia 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić rolę różnych służb i innych podmiotów w sytuacji zagrożenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić przykłady nadzwyczajnych zagrożeń wywołanych 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić znaczenie bezwzględnego stosowania się do

toksycznymi	<ul style="list-style-type: none"> opisać pożądane zachowania ludności w sytuacji zagrożeń chemicznych. 	niebezpiecznych środków chemicznych.	substancjami toksycznymi.	<p>przez człowieka;</p> <ul style="list-style-type: none"> zaplanować kolejność działań domowników w sytuacji zagrożenia chlorem gazowym. 	<p>zaleceń różnych służb i innych podmiotów;</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać miejsca eksponowania znaków substancji toksycznych.
22. Ewakuacja z terenu zagrożonego	<ul style="list-style-type: none"> wymienić przykłady zagrożeń środowiskowych mogących być przyczyną ewakuacji. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić obowiązki ludności w sytuacjach wymagających ewakuacji. 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnić znaczenie bezwzględnego stosowania się do zaleceń służb i innych podmiotów w sytuacji zagrożenia. 	<ul style="list-style-type: none"> zaplanować ewakuację rodziny na wypadek klęski żywiołowej; uzasadnić potrzebę przeciwdziałania panice. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić rolę różnych służb i innych podmiotów w czasie prowadzenia ewakuacji z terenu zagrożonego.
23. Zagrożenia terrorystyczne	<ul style="list-style-type: none"> omówić zasady postępowania w sytuacji wystąpienia zdarzenia terrorystycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić zasady zachowania się ludności w sytuacji pojawienia się grupy antyterrorystycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić rolę różnych służb i innych podmiotów w sytuacji wystąpienia zdarzenia terrorystycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnić potrzebę przeciwdziałania panice. 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnić znaczenie bezwzględnego stosowania się do zaleceń służb biorących udział w zdarzeniu antyterrorystycznym.